

Kunstkritikk må være distansert og faglig,
Ellers er den ikke relevant, mener skribenten.

Den kritiske masse

KUNSTBYEN BERGEN:

NÅR KUNSTHISTORIKER Celine Amundsen i et tankevekkende debattinnlegg den 19.11. klager over at det bergenske kunstpublikummet, til tross for et overbud av gourmetkunst, mangler blick for «kunst av tilstrekkelig kvalitet» skylder hun på kunstkritikken. Den virker «distanserende for dem som ønsker å lære», konkluderer hun. Påstanden er belagt med så mange gode argumenter og i et så lettfattelig språk at jeg grep meg i å ønske at den var sann. I slike slappe øyeblikk idoliserer vi kunsten. Bøyer oss i troen på at bildet representerer dyper innsikter enn begrepene. Det er en villfarelse. Kritikkens selvmord.

Uttrykket «kvalitet» i samtidskunsten er en institusjonell standard. Den er med andre ord ikke objektiv. Denne innsikten er nesten like gammel som det moderne kunstbegrepet selv. Det befestet seg som kjent under opplysningstiden med uvurderlig hjelp av filosofen Kant som i «Kritikken av dømmekraften» (1790) kom frem til erkjennelsen av at på estetikkens område (i

KUNSTKRITIKK SKAL KUNNE LESES AV ALLE, MEN KAN (HVIS DEN VIL VÆRE RELEVANT) VANSKELIG BLI FORSTÅTT AV HVEM SOM HELST

motsetning til naturvitenskapens og etikken) kommer man ikke utenom det subjektive og følelsene.

ESTETISKE PÅSTANDER kan med andre ord ikke være objektivt gyldige – men hva om vi likevel later som om de er det? Slik talte Kant, og sånn er vi fortsatt nødt til å handle stilt overfor alle slags

STEDSSPESIFIKK INSTALLASJON: Michael Johanssons kubeskulptur. Kunst som institusjonskritikk.

kulturprodukter med merkelappen «kunst». Det finnes ingen «sensus communis» (fellessans eller fellesfølelse) vi kan vite noe sikkert om, kun et område, et felt «besatt med ideer». Det er her vi befinner oss når vi diskuterer kunst. I tenkeland.

NÅR AMUNDSEN på en forbillig måte trekker frem Michael Johanssons sammensatte kubeskulptur i utstillingen BGO1 skriver hun opp det hun ser som kvaliteter i verket ved hjelp av tematisk analyseverktøy som «størrelse» og «volum», og sosialfilosofiske begreper som «forbruk» og «bevaring». At

dette verket er kuratert av galleristen Entré, for denne spesielle anledningen, og rent faktisk er satt sammen av overskuddsmaterialer fra atelierene til flere unge bergenskunstnere både på innsiden og utsiden av BGO1, nevner ikke Amundsen med et ord. Jeg sier ikke at kunsthistorikerens tolking er feil, men i undersøkelsen av dette verket virker hun blind for det viktigste – institusjonskritikken. Denne innsikten krever distanse.

JEG HAR SKREVET det før, men gjentar det her: Kunstverket står ikke lenger frem, lar seg ikke lenger identifisere og bedømme som en

roman, en film eller et stykke arkitektur. I stedet ser vi oftere og oftere at vi som skriver om samtidskunst må smakstilsette den ved hjelp av teoretiske metoder og verktøy. Når stemmene i mediemylderet rundt bergenskunsten er så panegyriske som i Bergen i dag, må kritikken utgjøre en forskjell. Det kan den best få til ved å være nøktern, kjølig og kanskje litt kynisk. I nærhetens regime er det distansen som gir klarsyn. Kunstkritikk handler om sjangerkompetanse. Den skal kunne leses av alle, men kan (hvis den vil være relevant) vanskelig bli forstått av hvem som helst.

NORRØNT

I ein serie vil BT kvar veke presentere ulike tema frå norrøn filologi, skrivne av norrønfilologar

Sydenturar

NO NÅR FROSTEN bit i kjakane og kvelden kjem om ettermiddagen, er det mange som lengtar til sol og varme. For 1000 år sidan var det neppe færre som gjorde det, for då var husa kaldare og lampene dårlegare. Den gongen, som i dag, var det ein del som tok konsekvensen, og reiste til varme land og møtte eksotiske kulturar.

PÅ 800- OG 900-TALET nådde somme av vikingtoga varme land – via elvane i Russland og Ukraina til Svartehavet og Middelhavet, eller via Sørvest-Europa og Gibraltar. Dette førde til at skandinavar tok teneste som leigesoldatar hos keisaren i Bysants – no Istanbul, på norrønt Miklagarðr, som tyder «den store byen». Keisaren oppretta ein eigen garde av skandinavar, på norrønt kalla væringar. Særleg på 1000-talet må det ha vore mange som reiste til Bysants. Ferder til Grikkland, som det bysantinske keisarriket vart kalla, er nemnde på ikring 30 svenske runesteinar frå denne tida, og i katedralen Hagia Sofia i Istanbul er det to runeinnskrifter av typen «Kilroy was here». Gulatingslova har ein eigen regel om fullmakt til å forvalte gods for folk som fór til Grikkland. Den mest kjende væringen var Harald Sigurdsson, som tente hos keisaren i sju år på midten av 1000-talet. Han vart leiar for Væringgarden og var med på felttog ikring heile Aust-Middelhavet, før han kom heim og vart kong Harald Hardråde – kan vi lese i Heimskringla.

EIN ANNAN TYPE var pilegrimsferdene, etter kristninga ikring år 1000. Dei gjekk særleg til heimlege, kalde stader, som Nidaros, men dei største helgedomane – Roma og Jerusalem – låg i varme land. Frå ikring 1140 har vi ei reiseskildring frå ei pilegrimsferd til Roma, kalla Leiðarvísir «vegvisar», av den islandske abbeden Nikolas Bergsson. Han fortel kor langt det er mellom dei ulike byane, kva språk som blir snakka – men òg meir fantastiske opplysningar, som at «Det var her Sigurd Fávnesbane drap draken» – ved Nidda i Tyskland.

DEI SOM fór på slike ferder, fekk sol og varme, og gledde seg nok over det. Men den gongen fann ingen på å reise berre for å slappe av. Den største skilnaden frå i dag er kanskje at ein den gongen ikkje kunne unngå baksida av sol og varme-medaljen: Når væringane blodsleit med bygging av festningsverk eller på ilmarsjar i dirrande ørkenhete, så lengta dei kanskje heim til kaldt og friskt vēr?

ELDAR HEIDE

MIDT I KULTUREN

Noe såpass sjeldent som en rapper som er tøff uten å tøffe seg

LARS VAULAR HAR LAGET 2010S BESTE ALBUM IFØLGE VG

Mye fokus på hvem du er utenfor jobb gjør at man kan bli selvpoptatt. Det er ikke noe særlig.

DENNIS STORHØI, SE OG HØR

Da jeg sluttet i fast jobb for å skrive, var jeg veldig redd for å bli alkoholiker

JO NESBØ, DAGBLADET

Publikum har ikke holdt seg like godt som bandet

AFTENPOSTEN ANMELDER A-HAS SISTE KONSERT